

само когато го заплашили, че ще си изпати цѣлото му семейство, ако не преклони глава.

Следъ два дни неустрашимиятъ ковачъ избѣгаль отъ тъмницата.

Не минало много време и по цѣла Самоковска околия се разчуло, че ватахътъ повелъ дружина изъ Рилскитъ непристъпни висоти.

Така майсторъ Чакъръ станалъ Чакъръ войвода.

Не минало день да не се чуе, че хайдутитѣ извършили нѣкакъвъ подвигъ. Не останалъ притѣснителъ, който да не трѣпнѣлъ предъ страшната мѣстъ на войводата. Никакъвъ турчинъ не смѣлъ да се покаже извънъ града. По-жестокитѣ господари на самокови били изтрѣбени.

И българитѣ изъ цѣлата околностъ си отдѣхнали. Като огромно крило чувствували тѣ надъ себе си невидимата сѣнка на Чакъръ войвода. Не било възможно турчинъ да имъ стори пакостъ, безъ да бжде тя отплатена.

Само на своитѣ другари не можелъ той да помогне. Пакъ продължавали тѣ день и нощъ да копаятъ руда, да я превозватъ отъ най-далечнитѣ рудници, да я разтопяватъ голи до поясъ, край лумнали-

тѣ огнища, срѣдъ жарката задуха на лѣтнитѣ дни, да коватъ желѣзото до три пѣти подъ ударитѣ на огромнитѣ чукове.

А навѣнъ въ полето ги чакаль обилень плодъ, който трѣбвало да бжде прибранъ. Ниви, бостани, градини се работѣли отъ слаби детски и женски рѣце, докато якитѣ мишци на мъжетѣ били заробени въ служба на агарянитѣ. За едно денонощие, въ упорень трудъ, тѣ можели да изкаратъ въ единъ самоковъ до петстотинъ кила желѣзо, но единствената имъ награда била почивката въ тъмната като гробъ килийка.

Ала веднажъ станало нѣщо неочаквано.

Спрѣли всички самокови, заглѣхналь екътъ на ударитѣ по наковалнитѣ.

Разотишли си по домоветѣ българитѣ и почнали да работятъ своя собственъ имотъ. Изпълнили се кѣшитѣ имъ съ радостъ, пѣсень и стока. Забогатѣли. Издигнали глави. Заговорили съ по-другъ гласъ на робителитѣ.

Кой бѣ сторилъ това чудо? Кой можеше да заповѣда на турцитѣ да разпуснатъ робитѣ си?

Чакъръ войвода.

Веднажъ, когато лежалъ